

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

362 ספרות חקת תשס"ו ח' תל"ו 362

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: מיתת צדיקים מכפרת

"משל לבן שפחה שטינף פלטיץ של מלך, אמרו תבוא אמו ותקנח בצואה, כך תבוא הפרה ותכפר על העגל".

אולם טעם זה יתכן רק לפי שיטת חכמים האומרים "פרה בת שלש" ומבואר בבכורות (י"ט): כי פרה אינה ראויה ללדת עד שתהיה בת שלש, ושפיר יש לומר "תבוא אמו ותקנח בצואה, כך תבוא הפרה ותכפר על העגל". אבל לפי שיטת רבי אליעזר "פרה בת שתיים", אי אפשר לומר כי פרה היא כפרה על חטא העגל, שהרי פרבה בת שתיים אינה יכולה ללדת, ועל כרחך שלפי רבי אליעזר אין פרה אדומה מכפרת על חטא העגל.

לכן ביקש משה רבינו "יהי רצון שיהא מחלצי", כדי שיהיה משבט לוי שלא חטאו בעגל ואינם צריכים כפרה על חטא העגל, עכת"ד.

לאור דברי החתם סופר יש לומר, כי לפי שיטת רבי אליעזר לא ניתן ללמוד ש"מיתת צדיקים מכפרת" מפרה אדומה, כי פרה אדומה לא באה לכפר על חטא העגל, וצריך לומר שרבי אליעזר לומד שמיתת צדיקים מכפרת מיום הכיפורים, לעומת חכמים הסוברים שפרה באה לכפר על חטא העגל – שפיר ניתן ללמוד מיתת צדיקים מכפרת מפרה אדומה.

והנה, אם למדים מיתת צדיקים מכפרת מיום הכיפורים, קיימא לן שיום הכיפורים מכפר רק אם עשיית תשובה (יומא פה:), ממילא אף מיתת צדיקים מכפרת רק עם עשיית תשובה. לעומת זאת אם למדים מיתת צדיקים מכפרת מפרה אדומה, לא מצינו אצל פרה אדומה אמירת וידוי ועשיית תשובה, וממילא כפרתה היא גם ללא תשובה. כך גם מיתת צדיקים מכפרת ללא עשיית תשובה.

בזה נבוא ונבאר הגמרא בסנהדרין (סח.) שרבי אליעזר קודם פטירתו מתבטא על תלמידיו בצורה חריפה מאוד: "תמיה אני אם ימותו מיתת עצמן. אמר לו רבי עקיבא: שלי מהו? אמר לו: שלך קשה משלהן (וביאר רש"י: מפני שלבך פתוח כאולם, ואילו שמשנתני היית למד תורה הרבה)".

ולכאורה אם "מיתת צדיקים מכפרת", הרי מיתתו של רבי אליעזר תכפר להם ויזכו למיתה רגילה? אלא שרבי אליעזר לשיטתו אם לא יעש תשובה לא יזכו לכפרה על ידי פטירתו, ולכן הזהירם.

***

"קח את המטה וְהַקְהֵל אֶת הָעֵדָה אֲתָה וְאַהֲרֹן אַחִיד וְדַבַּרְתֶּם אֵל הַסֹּלֶעַ וְגו'". (כ', ח').

ויש לשאול, אם נצטוו משה לדבר אל הסלע מדוע הוצרך לקחת את המטה עמו?

כתב הכלי יקר: ותדע ותשכיל כי מצאתי בחזקוני, שמטה זה היה מטה אהרן אשר הונח לפני ה' וכו'. ע"כ.

נאמר בפרשה (כ', א'): "וְתָמַת שָׁם מִיָּמִים וְתִקְבֵר שָׁם". וכתב רש"י והמקור לכך הוא בדברי הגמרא במועד קטן (כח.): אמר רבי אמי: למה נסמכה פרשת מיתת מרים לפרשת פרה אדומה, לומר לך מה פרה אדומה מכפרת, אף מיתתן של צדיקים מכפרת.

דברי רבי אמי כפשוטם תמוהים, פרה אדומה אין תפקידה לכפר, פרה אדומה נשחטת מחוץ לביהמ"ק ונשרפת ומשתמשים באפר שלה כדי לטהר טמאי מתים. אמנם התורה קוראת לה חטאת ואנו למדים ממה שהתורה קוראת חטאת לפרה אדומה כמה הלכות שפרה אדומה משתווה בה לדיני קרבן חטאת, אבל פרה אדומה אינה באה לשם כפרה, מדוע א"כ נאמר בדברי רב אמי מה פרה אדומה מכפרת אף מיתתן של צדיקים מכפרת.

עמדו על כך תוספות (ד"ה מה) וכתבו, שפרה אדומה מכפרת על מעשי העגל כדאמרינן במדרש, משל לבן שפחה שטינף פלטרין של מלך אמר המלך תבוא אמו ותקנח צואת בנה, זאת אומרת, שהקב"ה בחר לטהר מטומאת מת ע"י שריפת פרה אדומה משום שמעשי הפרה תפקידם לכפר על מעשי העגל, וזו כוונת רב אמי מה פרה אדומה מכפרת.

בירושלמי (מסכת יומא פ"א ה"א, דף ב.) מובא: אמר רבי חייה בר בא בני אהרן: באחד בניסן מתו ולמה הוא מזכיר מיתתן ביום הכיפורים, ללמדך שכשם שיום הכיפורים מכפר על ישראל כך מיתתן של צדיקים מכפרת על ישראל. אמר רבי בא בר בינה: למה סמך הכתוב מיתת מרים לפרשת פרה? ללמדך, שכשם שאפר פרה מכפרת על ישראל כך מיתתן של צדיקים מכפרת על ישראל.

מתבאר מדברי הירושלמי כי קיימים שני מקורות ללמד שמיתת צדיקים מכפרת, האחד פרה אדומה, והשני יום הכיפורים.

והנה, במדרש תנחומא (בפרשתנו סימן ח) מובא: "בשעה שעלה משה למרום, שמע קולו של הקב"ה יושב ועוסק בפרשת פרה אדומה ואומר הלכה בשם אומרה, רבי אליעזר בני אומר (פרה פ"א מ"א) עגלה בת שנתה ופרה בת שתיים, אמר משה לפניו, ריבוננו של עולם! העליונים ותחתונים שלך הן ואתה אומר הלכה בשמו של בשר ודם?! אמר לו הקב"ה: צדיק אחד עתיד לעמוד בעולמי, ועתיד לפתוח בפרשת פרה אדומה תחילה, רבי אליעזר אומר: עגלה בת שנתה ופרה בת שתיים. אמר לפניו: רבון העולמים יהי רצון שיהא מחלצי. אמר לו: חייך שהוא מחלצין, הדא הוא דכתיב (שמות י"ח, ד) "ושם האחד אליעזר" - ושם אותו המיוחד אליעזר".

ונשאלת השאלה, מה ראה משה רבינו לבקש שיהא זה מחלציו?

מבאר החתם סופר בדרשותיו (ח"א דף ר"ח), רש"י הביא בשם רבי משה הדרשן טעם על חוקת הפרה שהיא כפרה על חטא העגל,

עוד מובא בילקוט שמעוני (רמז תשס"ג): וכיוון שנסתלק הבאר התחילו מתכנסים על משה ועל אהרן, שנאמר "וייקהלו על משה ועל אהרן, והיו משה ואהרן יושבים ומתאבלים על מרים, אמר להם הקב"ה: בשביל שאתם אבלים ימותו בצמא? עמוד וקח מטך והשקית את העדה ואת בעירם.

מסביר בשו"ת חת"ס (ח"א אבן העזר סימן קכ"א), על פי הגמרא בבבא קמא (פב.) שדורשת על הפסוק "וילכו שלושת ימים במדבר ולא מצאו מים" מרמז על התורה שהלכו שלושה ימים בלי תורה, ועל זה תיקנו לקרוא שני חמישי ושני. ואם כן גם כאן "לא היה מים לעדה", מרמז שע"י מיתת מרים התבטלו מתלמוד תורה על ידי שהיו משה ואהרן אבלים ונאסרו בתלמוד תורה. ואמר להם הקב"ה, שהיה להם ללמוד עמהם על כל פנים פרק אחד ואלו מגלחים במסכת מועד קטן או הלכה אחת מהלכות שמחות.

כלומר, על אף שמשה ואהרן היו אבלים ואבל אסור בתלמוד תורה, אולם הלכה היא, שתלמיד חכם שרגיל למסור שיעור קבוע לרבים, ואירעו אבל, מותר לו להמשיך למסור את שיעורו, כיון שרבים צריכים לו, וכמובא במסכת מועד קטן (כא.): אם היו רבים צריכים לו, אינו נמנע. ומעשה ומת בנו של רבי יוסי בציפורי ונכנס לבית המדרש ודרש כל היום כולו. וכן פסק השו"ע (י"ד סימן שפד סעי' א, ד).

לכן הקב"ה ביקש ממשה רבינו שייקח את המטה הוא מטה אהרן שהיה עשוי מעץ (בשונה ממטה משה שהיה מאבן סנפיריניון), ללמדם, כשם שעץ שאינו עושה פרי אין בו תועלת ומותר לכרות אותו, כך אדם הדומה לעץ, אם אינו עושה פירות אין בו תועלת, ולכן תפקידם ללמד תורה ואת עם ישראל ולעשות פירות, אף בזמן אבל.

***

במדרש תנחומא (בפרשתנו סימן ח) מובא: "בשעה שעלה משה למרום, שמע קולו של הקב"ה יושב ועוסק בפרשת פרה אדומה ואומר הלכה בשם אומרה, רבי אליעזר בני אומר (פרה פ"א מ"א) עגלה בת שנתה ופרה בת שתיים, אמר משה לפניו, ריבוננו של עולם! העליונים ותחתונים שלך הן ואתה אומר הלכה בשמו של בשר ודם?! אמר לו הקב"ה: צדיק אחד עתיד לעמוד בעולמי, ועתיד לפתוח בפרשת פרה אדומה תחילה, רבי אליעזר אומר: עגלה בת שנתה ופרה בת שתיים. אמר לפניו: רבון העולמים יהי רצון שיהא מחלצי. אמר לו: חייך שהוא מחלצך, הדא הוא דכתיב (שמות י"ח, ד) "ושם האחד אליעזר" - ושם אותו המיוחד אליעזר".

וכתב הצ"ח (ברכות ב.) שמטעם זה פתח רבינו הקדוש את המשניות עם התנא רבי אליעזר וז"ל: "נראה לי שרבינו הקדוש רצה לעשות נחת רוח למשה רבינו, והתחיל תורה שבעל פה במשנת רבי אליעזר, דאיתא במדרש שמשה רבינו בשעה שעלה למרום, שמע שהקב"ה אמר אליעזר בני אומר פרה בת שתיים, והתפלל משה רבינו יהי רצון שיצא זה מחלצי, ואמר לו הקב"ה, חייך שיצא זה מחלצך, ולכן נתכוין רבינו הקדוש להתחיל תורה שבעל פה במשנת רבי אליעזר, שיצא מיוצאי חלציו של משה רבינו".

אלא שהדבר צריך ביאור, מה ראה משה רבינו כשהקב"ה אמר את הלכות פרה אדומה בשם רבי אליעזר, עד שביקש שיהא זה מזרעו? והרי הגמרא בחגיגה (טו:) מביאה, על רבה בר שילא שפגש את אליהו הנביא ושאל אותו: מאי קא עביד הקדוש ברוך הוא? אמר ליה: קאמר שמעתא מפומייהו דכולהו רבנן ומפומיה דרבי מאיר לא קאמר וכו'. יעו"ש. הרי מפורש שהקב"ה מזכיר ואומר בשם כל החכמים, ולא רק בשמו של רבי אליעזר.

ונראה לבאר על פי מה שכתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין בספרו דברי סופרים (אות ט"ז) בענין אברהם אבינו שיצא למלחמה עם ארבעת המלכים שלקח עמו "וירק את חניכיו ילידי ביתו שמונה עשר ושלוש מאות וירדוף עד דן". ופירש רש"י: "רבותינו אמרו (נדרים לב.) אליעזר לבדו היה, והוא מנין גימטריא של שמו".

וביאר רבי צדוק הטעם שלקח עמו אברהם דוקא ש"ח ילידי ביתו או את אליעזר שעולה בגימטריא ש"ח, כי מילת יא"ש עולה בגימטריא ש"ז, נמצא כי ש"ח שהוא אחד יותר מתיתבת יא"ש רומז להתגברות האדם על קליפת האיש. הנה כי כן זהו

הענין שלקח עמו ש"ח ילידי ביתו, וכל שכן כשלקח עמו רק את אליעזר שעולה ש"ח, לרמז כי על אף היותו מיעוט התגבר על קליפת יא"ש ונלחם עם ארבעת המלכים ונצחם.

לפי זה יש לומר כי אף רבי אליעזר בן הורקנוס גבר על קליפת יאוש, וזכה לתורה על ידי שלא התייאש, כמובא בפרקי דרבי אליעזר (פרק א') שרבי אליעזר התחיל ללמוד תורה אצל רבן יוחנן בן זכאי במסירות נפש כשכבר היה בן כ"ח שנים: "מעשה ברבי אליעזר בן הורקנוס, שהיו לאביו חורשים, והיו חורשים על גבי המענה (אדמה רכה), והוא היה חורש בטרשיין (אדמה קשה), ישב לו והיה בוכה. אמר לו אביו מפני מה אתה בוכה, שמא מצטער אתה שאתה חורש בטרשיין, עכשיו אתה חורש על גבי המענה.

וכאן יש מקום לשאול, מדוע באמת הורקנוס אביו של רבי אליעזר בחר בתחילה לתת לבנו לחרוש באדמת טרשיים, שהיא אדמה קשה והעבודה בה מפרכת?

ונראה לומר כי הורקנוס ראה בבנו אליעזר מידה מיוחדת שאינה קיימת בשאר הבנים, שהוא לעולם אינו מתייאש אלא מתעקש להשלים עד שיביא את העבודה לידי גומרה, ולכן בחר בו דוקא שיתעסק בקרקעות המצריכות עבודה קשה ומאומצת יותר.

ממשיך המדרש לספר: ישב לו על גבי המענה והיה בוכה, אמר לו מפני מה אתה בוכה, שמא מצטער אתה שאתה חורש על גבי המענה, אמר לו לאו. ולמה אתה בוכה, אמר לו שאני מבקש ללמוד תורה. אמר לו והלא בן עשרים ושמונה שנים אתה, ואתה מבקש ללמוד תורה, אלא קח לך אשה ותוליד לך בנים ואתה מוליך לבית הספר.

עשה שתי שבתות ולא טעם כלום, עד שנגלה לו אליהו זכור לטוב, ואמר לו בן הורקנוס למה אתה בוכה? אמר לו מפני שאני מבקש ללמוד תורה, אמר לו אם אתה מבקש ללמוד תורה, עלה לירושלים אצל רבן יוחנן בן זכאי.

עמד והלך אצל רבן יוחנן בן זכאי, ישב לו והיה בוכה, אמר לו מפני מה אתה בוכה? אמר לו: מפני שאני מבקש ללמוד תורה. אמר לו בן מי אתה? ולא הגיד לו. אמר לו: מימך לא למדת קריאת שמע ולא תפלה ולא ברכת המזון? אמר לו, לאו. אמר לו: עמוד ואלמדך שלשתן. ישב והיה בוכה, אמר לו: בני מפני מה אתה בוכה? אמר לו שאני מבקש ללמוד תורה, והיה אומר לו שתי הלכות כל ימי השבוע, והיה חוזר לו עליהן ומדבקן. עשה שמונה ימים ולא טעם כלום, עד שעלה ריח פיו לפני רבן יוחנן בן זכאי, והעמידו מלפניו (שסילקו מלפניו בגלל הריח היוצא מפיו). ישב והיה בוכה, אמר לו מפני מה אתה בוכה? אמר לו: מפני שהעמדתי מלפניך כאדם שמעמיד מלפניו מוכה שחין, אמר לו בני, כשם שעלה ריח פיק מלפני, כך יעלה ריח חוקי תורה מפיק לשמים".

נמצינו למדים מזה כי עד שהיה רבי אליעזר בן כ"ח שנים, לא ידע אפילו לקרוא קריאת שמע ולהתפלל, ובדרך הטבע היה לו להתייאש שכבר לא יוכל ללמוד, כמו שתמה עליו אביו באומרו: "הלא בן עשרים ושמונה שנים אתה, ואתה מבקש ללמוד תורה". והנה עם כל זאת לא התייאש, לכן נקרא שמו "אליעזר" שהוא עולה ש"ח אחד יותר ממספר יא"ש, לרמז שזכה להתגבר על קליפת האיש.

כמו כן בסוף ימיו כאשר חבריו נידוהו כמבואר במעשה תנורו של עכנאי (בבא מציעא נט:), ונידוי זה היה עד יום פטירתו כמבואר בסנהדרין (סח.), ובכל זאת היה יושב ועוסק בתורה ללא ייאוש.

בזה נבוא ונבאר מצינו בענין תנורו של עכנאי שלאחר שנידו את רבי אליעזר, באותו זמן רבן גמליאל שהה בספינה ורעמד עליו נחשול לטבעו, אמר (רבן גמליאל): כמדומה לי שאין זה אלא בשביל רבי אליעזר בן הורקנוס, עמד על רגליו ואמר: רבוננו של עולם! גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי, אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל (שלא ירגיל היחיד לחלוק על המרובין, רש"י) נח הים מעפר".

רבן גמליאל היה נשיא הסנהדרין ובתוקף תפקידו אישר את הנידוי של רבי אליעזר. זאת על אף שהיה גיסו, אחי אשתו של רבי אליעזר. וצריך להבין, מדוע רבן גמליאל היה צריך להיענש בדרך כמו זו שבא גל להטביעו?

ונראה לבאר, הפסוק בתהילים (פרק פ"ט פסוק י') אומר: "אֲתָהּ מוֹשֵׁל בְּגֵאוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא גִלְיֹי אֲתָהּ תִּשְׁבַּחֶם".

כל המפרשים ביארו "תשבחם" אתה שובר את הגלים ועוצר את הגלים מלשטוף את העולם. אולם הבעל שם טוב זצ"ל פירש באופן אחר "אתה תשבחם" אתה משבח אותם וביאר את הפסוק דהרי כל גל וגל רוצה לשטוף את העולם כמבואר בגמרא (בבא בתרא עג.), ורק "אשר שמתי חול גבול לים" שלא יעבור את הגבול הזה וא"כ למה בא הגל השני לשטוף את העולם לאחר שראה שכל הגלים הקודמים לו לא הצליחו במה שרצו לשטוף את העולם? כוח זה הקב"ה משבח שאינם מתייאשים ומתחילים מחדש ומנסים אולי הפעם אצליח. וזהו שאומר הכתוב "אתה מושל בגאות הים" ויודע את טבעם שהגלים רוצים לשטוף את העולם, "בשוא גליו אתה תשבחם" אתה משבח את הרצון והכוח שאף פעם לא להתייאש ולנסות להתחיל מחדש.

נמצא כי גלי הים מסמלים את העקשנים שאינם מתייאשים וזו היתה מעלת רבי אליעזר בן הורקנוס, לכן כאשר רבן גמליאל פגע ברבי אליעזר, בא גל של ים להטביעו.

והנה גילה לנו האר"י הקדוש בספרו ליקוטי תורה (פרשת שלח) שאליעזר עבד אברהם חזר בגלגול של כלב שלא חטא בחטא המרגלים.

בזה נבוא ונבאר דבר פלא בנביא יהושע (פרק ט"ו), פרק ארוך בן שישים ושלושה פסוקים עיקר הפרק עוסק בעניני גבולות נחלת שבט יהודה, אלא שבאמצע הפרק מוזכר נחלת כלב בן יפונה שקיבל את חברון, וכשרצה לכבוש את דביר היא קרית ספר, הוא מתקשה לכבושה ולכן הוא מציע למי שיכבוש את קרית ספר שיקבל את עכסה בתו לאשה.

ומספא הנביא: "וַיִּלְכְּדָה עֲתַנְיָאֵל בֶּן קִנְזֵי אַחֵי כָלֵב וַיִּתֵּן לוֹ אֶת עֶכְסָה בִתּוֹ לְאִשָּׁה. וַיְהִי בְבוֹאָהּ וַתְּסִיתֶהוּ לְשִׂאֹל מֵאֵת אֲבִיהָ שָׂדֶה וַתְּצַנַח מֵעַל הַחֲמוֹר וַיֹּאמֶר לָהּ כָּלֵב מַה לָּךְ. וַתֹּאמֶר תִּנְהַלֵּי בְרַכָּה כִּי אֶרֶץ הַנֶּגֶב נִתְּנָה לִי וְנִתְּנָה לִי גֵלֹת מִיָּם וַיִּתֵּן לָהּ אֶת גֵּלֹת עֵלְיֹת וְאֵת גֵּלֹת תַּחְתִּיּוֹת".

ומבאר הגמרא בתמורה (טו): "ויהי בבואה ותסיתהו לשאול מאת אביה שדה ותצנח מעל החמור", מאי "ותצנח"? אמר רבא א"ר יצחק: אמרה לו מה חמור זה כיון שאין לו מאכל באבוסו מיד צועק, כך אשה כיון שאין לה תבואה בתוך ביתה מיד צועקת. "ותאמר תנה לי ברכה כי ארץ הנגב נתתני" - בית שמנוגב מכל טובה ונתתה לי גולות מים, אדם שאין בו אלא תורה בלבד, "ויתן לה כלב את גולות עליות ואת גולות תחתיות" אמר לה מי שדר עליונים ותחתונים יבקש ממנו מזונות.

ונראה לבאר כי עכסה בתחילה קיבלה על עצמה להתחתן עם עתניאל בן קנז על אף שהיה עוסק כל הזמן רק בתורה הקדושה, והסכימה להקריב את חייה עבור לימוד התורה. אלא שבשלב מסויים הדבר הוקשה עליה והיא הגיע לידי יאוש.

לכן היא פנתה לאביה כלב, שהוא גלגולו של אליעזר עבד אברהם, כדי שיתן לה כח חדש לבל תיפול שוב לידי יאוש. ואכן כלב נתן לה גולות מים - מעיינות.

וזאת משום, כי המים מסמלים לאדם לבל יתייאש כמו שמצינו אצל רבי עקיבא שראה אבנים שחקו מים כיצד המים חוררו באבן ולמד מזה שלא להתייאש.

וזהו גם עינות המים שקיבלה עכסה מאביה כלב גלגולו של אליעזר ללמד כיצד לא להתייאש.

נחזור עתה למשה רבינו השומע מהקב"ה שמזכיר הלכה בשמו של רבי אליעזר בעניני פרה אדומה, יש לומר, כי מצוות פרה אדומה מלמדת כי אין יאוש, שהרי מדובר במי שהוא ברמת טומאה החמורה ביותר שהוא זקוק להזאה שלישי ושביעי, אולם גם טמא בחומרה כזו, בסוף יבוא לידי טהרה. כמו כן פרה אדומה באה לכפר על חטא העגל "תבוא האם ותקנח צואת בנה", כלומר גם הנכשל בחטא חמור של עבודה זרה יש לו תיקון, לכן רבי אליעזר שהיה עקשן בעבודת ה' ואינו מתייאש הזכיר הקב"ה את דרשתו בעניני פרה אדומה.

עוד יש לומר טעם לדרשת רבי אליעזר במצות פרה אדומה, שמצינו המשנה במסכת עבודה זרה (טו) קובעת שאסור לסייע לגויים לבנות מבנים המשמשים לדין ולהוצאה להורג, שמא

ישמשו מבנים אלה לפגיעה ביהודים. הגמרא (שם טו: - י) מספרת על רבי אליעזר בן הורקנוס שכמעט הוצא להורג במבנה כזה: תנו רבנן: כשנתפס רבי אליעזר למינות, העלהו לגרדום לידון. אמר לו אותו הגמון: זקן שכמותך יעסוק בדברים בטלים הללו?

מה פשר אותה 'תפיסה למינות'? רש"י מבאר: "מינין תפסוהו לכופו לעבודת כוכבים".

אלא שלפי פירוש זה, היה ראוי יותר לומר שרבי אליעזר נתפס בידי המינות, ולא למינות.

ואכן, יש מפרשים שהציעו ביאור אחר, המבוסס על הפירוש הרווח למונח מינות: נצרות. באותה תקופה ראה השלטון הרומאי בנצרות כת בלתי-חוקית וניסה להכניעה. אם כן, רבי אליעזר נחשד שאף הוא מן המינים - דהיינו מן הנוצרים - ועמד לפני הוצאה להורג. לפי זה תובן היטב תמיהתו של אותו הגמון ששאל את רבי אליעזר: "זקן שכמותך יעסוק בדברים בטלים הללו?!" דומה כי אנשי השלטון הרומאי ידעו היטב שהיהדות איננה בגדר "דברים בטלים", אך תיארו בכינוי זה את הנצרות.

ועל שאלת ההגמון השיב רבי אליעזר: נאמן עלי הדיין. כסבור אותו הגמון: עליו הוא אומר, והוא לא אמר אלא כנגד אביו שבשמים. אמר לו: הואיל והאמנתי עליך, דימוס, פטור אתה.

כשבא לביתו נכנסו תלמידיו אצלו לנחמו, ולא קיבל עליו תנחומין. וחקר ודרש מדוע משמים נתגלגלה אליו צרה זו, עד שנזכר שנהנה פעם אחת מדבר מינות ששמע מפי יעקב איש כפר סכניא (ההמשך לפי ספר דקדוקי סופרים - המעתיק מכתב יד מינכן, שלא חלה בו יד הצנזורה), אמר לו רבי עקיבא: רבי, תרשיני לומר דבר אחד ממה שלימדתני? אמר לו: אמור. אמר לו: רבי, שמא מינות בא לידך והנאך, ועליו נתפסת? אמר לו: עקיבא, הזכרתני, פעם אחת הייתי מהלך בשוק העליון של ציפורי, ומצאתי אחד ויעקב איש כפר סכניא שמו, אמר לי, כתוב בתורתכם: "לא תביא אתנן זונה...", מהו לעשות הימנו בית הכסא לכהן גדול (רש"י: שפירש מביתו לפני יום הכפורים ללשכת פרהדרין, ושם היו מתקנים לו כל צרכיו)? ולא אמרתי לו כלום, אמר לי, כך לימדני [=יש"ו]: "[כי] מאתנן זונה קבצה ועד אתנן זונה ישובר" - ממקום הטנופת באו, למקום הטנופת ילכו, והנאני הדבר, על ידי זה נתפסתי למינות, ועברתי על מה שכתוב בתורה: "הרחק מעליה דרכך" (משלי ה', ח) - זו מינות, "ואל תקרב אל פתח ביתה" - זו הרשות.

הרי לנו כי רבי אליעזר הגדול נכשל במינות של עבודה זרה, ושמא יחשוש שאין לו תקנה, לכן בחר הקב"ה לדרוש את דרשתו של רבי אליעזר בפרה אדומה, וכל העוסק בתורת פרה אדומה כאילו עשה בפועל, ויועיל לו לכפר חטא על שנתפס במינות.

קו להתענג בתענוגים

0772618021

לשמיעת שיעורים לפרשת חקת הקש 1-4-6